

הכא במאי עסקינן: כגון דאכל כוליא בחלבה. שעל הכוליא הוא חייב משום נותר, שכיון שאין בה איסור חלב הרי חל עליה איסור נותר, ועל החלב חייב חטאת משום חלב.

ומקשינן: וכוליא בחלבה נמי, הא קאי עלה באיסור עולין שהכוליא עולה להיקרב על המזבח ואסורה באכילה והיכי אתי איסור נותר חייל עליה?!

חלב, הוא איסור מוסיף, הואיל ומקודם היה החלב אסור רק באכילה, ועתה נוסף בו איסור גם לגבוה, וכמו שלמדנו לעיל [יד], ואם כן אין להוכיח מנבילה ביום הכפורים, ששם אין זה איסור מוסיף, ויתכן שרבי שמעון מודה באיסור מוסיף, שהוא חל על איסור אחר, ואמנם יום הכפורים הוא נחשב לאיסור כולל, שכאשר חל יום הכפורים, נוסף על האדם איסור אכילה על כל הדברים המותרים, ועל ידי זה נכללת גם הנבילה באיסור זה, מכל מקום אין להוכיח מאיסור כולל על איסור מוסיף, אלא קושית הגמרא היא, על פי מה שלמדנו ביבמות [לב] בבביתא, שרבי שמעון סובר, שאין איסור חל אפילו באיסור מוסיף [לענין איסור אשת אח שאינו חל על איסור אחות אשה], אלא שעדיין היה לבעל הדין מקום לומר, שכאשר יש הצטרפות של איסור מוסיף שהוא גם כן איסור חמור על קל, בזה יהיה רבי שמעון מודה שהוא חל על הקל, ומטעם זה איסור נותר יהיה חל על איסור חלב, ואף על פי ששניהם בכרת, מכל מקום איסור חלב נחשב לאיסור קל לגבי נותר, הואיל והחלב הותר בחיה, וכמו שמבואר בחולין [קג], ולכן הביאה הגמרא להוכיח, מנבילה ביום הכפורים, שיש בו הצטרפות של איסור כולל עם איסור חמור על הקל, ומכל מקום סובר רבי שמעון שאין השני חל. [ולא היה נראה לגמרא לחלק ולומר, שאיסור כולל עם חמור, אינו חל. אבל איסור מוסיף עם חמור, יחול].

אולם השאגת אריה [עו] כתב לחדש, מכח קושית התוס', שאיסור יום הכפורים, נחשב גם כן לאיסור מוסיף, וטעמו, משום שבאיסור

נבילה, נאסרה האכילה רק כשהיא בדרך אכילה, וכמו שלמדנו בפסחים [כד], מה שאין כן ביום הכפורים, שאסור לאכול בכל ענין המיישב את דעתו, הואיל ולא נאמר איסור זה בתורה בלשון אכילה, אלא בלשון עינוי, ומזה היתה הוכחת הגמרא, שלרבי שמעון אין איסור חל על איסור, אפילו באיסור מוסיף.

ובדברי יחזקאל [טו ג בהגהה] הוסיף לבאר דבריו, שאמנם גם בשר בחלב נאסר שלא כדרך אכילה [וכמו שלמדנו בפסחים שם], ומכל מקום אינו חל על איסור נבילה או חלב, ואין זה נחשב לאיסור מוסיף [עיי' חולין קיג], והטעם לחלק ביניהם הוא, שביום הכיפורים, עיקר האיסור הוא על ביטול העינוי, ואין חילוק כלל בין אכילה כדרכה לשלא כדרכה, מה שאין כן בבשר בחלב, שבעצם שוה הוא לשאר איסורים שבתורה, שנאסרה אכילתם רק כדרך הנאתם, אלא שבאיסור זה הוסיפה התורה והחמירה לאסור גם שלא כדרך אכילה, אחרי שאסרה לנו האכילה כדרכה, ומעתה יתבאר לנו גם כן החילוק שביניהם לענין איסור מוסיף, שבבשר בחלב, לא יתכן לומר שיהיה נחשב לאיסור מוסיף, על ידי מה שנאסר שלא כדרך אכילה, שהרי כדי שיחול על הבשר בחלב איסור שלא כדרך אכילה, אנו נצרכים שיחול עליו תחילה איסור אכילה בכדרכה, ואי אפשר שהאיסור יתחיל מאכילה שלא כדרכה [וכמו שנתבאר לעיל [יד א הערה 46] לענין איסור הנאה, שאיננו מחשיבים לאיסור מוסיף, על ידי מה שנאסר בהנאה], מה שאין כן לענין יום הכפורים, שאין חילוק כלל בין אכילה כדרכה